

**GENERALUL GHEORGHE ANGHELESCU.
140 DE ANI DE LA INTRAREA DIVIZIEI ACTIVE ÎN
DOBROGEA**

Gheorghe Anghelescu s-a născut la 6 ianuarie 1839¹, la București, în familia Ion și Elena Anghelescu², frate al lui Alexandru Anghelescu³, ambii fiind veterani ai Războiului de Independență a României și avansând până la gradul de general al Armatei Române.

Gheorghe Anghelescu a urmat cursurile Școlii Militare de la București în perioada 1854-1856, după absolvire, la 7 aprilie 1856⁴, fiind avansat la gradul de sublocotenent și repartizat la Regimentul nr. 1 Infanterie de Linie⁵. A participat cu unitatea sa la taberele de instrucție organizate de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza, la 20 februarie 1860 fiind avansat la gradul de locotenent și numit în Statul Major General al Armatei Române⁶; ulterior, la 6 iunie 1862, a fost avansat la gradul de căpitan⁷.

Totodată, a fost membru al comitetului de redacție a revistei „România Militară”, remarcându-se prin publicarea studiului intitulat *Organizarea sistemului militar al României*, în cuprinsul căruia susținea necesitatea întăririi armatei permanente și organizarea militară a populației.⁸

* Muzeul Județean Gorj „Alexandru Ștefulescu” din Târgu-Jiu

¹ Lucian Predescu, *Enciclopedia României – Cugetarea – Material românesc. Oameni și înfăptuiri*, București, Editura Saeculum I.O. & Editura Vestala, 1999, p. 35.

² Serviciul Județean Gorj al Arhivelor Naționale (În continuare se va cita S.J.A.N. Gorj), Registrul Stării Civile pentru morți al orașului Târgu-Jiu pe anul 1915, f. 49 r.

³ Fratele mai mare al lui Gheorghe, Alexandru Anghelescu, s-a născut la 4 noiembrie 1836, în satul Rugi, comuna Turcinești, localitate aflată în vecinătatea nordică a orașului Târgu-Jiu, vezi Constantin Ispas, *Nemuritorii. Generali gorjenii, valori ale neamului românesc*, vol. I, Târgu-Jiu, Editura Centrului Județean al Creației Gorj, 2002, p. 45.

⁴ *Ibidem*, f. 51.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*.

⁷ *Ibidem*.

⁸ *Ibidem*.

Avansat la gradul de maior la 4 septembrie 1865⁹, este numit șef de Stat Major al Diviziei a II-a teritoriale¹⁰. În 1866 a fost numit comandant al Batalionului I Vânători cu garnizoana în Iași, iar la 2 octombrie 1867 a fost avansat la gradul de locotenent-colonel și mutat la Regimentul 7 Infanterie de Linie¹¹, ulterior, în cursul anului 1868, devenind comandant al Regimentului 2 Infanterie de Linie¹².

La 1 ianuarie 1870, în mod excepțional, a fost avansat la gradul de colonel¹³, iar în timpul manevrelor militare din toamna 1876 a îndeplinit o funcție superioară, cea de comandant de brigadă în cadrul Diviziei a III-a Infanterie.¹⁴

La 6 aprilie 1877, odată cu decretarea mobilizării armatei române în vederea implicării României în războiul ruso-turc și declanșării Războiului de Independență împotriva Imperiului Otoman, colonelul Gheorghe Anghelescu a fost numit comandant al Diviziei a III-a Infanterie, având ca principală misiune apărarea punctului strategic Barboși până la sosirea trupelor ruse.¹⁵ Ulterior, Divizia a III-a Infanterie a fost dislocată la Giurgiu, cu misiunea de a supraveghea garnizoana otomană din Rusciuc și de a acoperi trecerea trupelor ruse în sudul Dunării pe la Zimnicea.¹⁶

În perioada 15 mai - 24 iulie 1877 Divizia a III-a Infanterie s-a aflat în observație între Bechet și Desa, cu misiunea de a împiedica eventuale tentative otomane de trecere în nordul Dunării¹⁷. Ulterior, în perioada 12-14 august 1877, trupele Diviziei a III-a Infanterie au supravegheat lucrările de construcție a podului de vase de la Siliștioara-Măgura, după încheierea acestora generalul Gheorghe Anghelescu trecând Dunărea în fruntea trupelor pe care le comanda și luând parte la atacul asupra redutei Grivița.¹⁸

După 16 august 1877, când întregul efectiv al Diviziei a III-a Infanterie a trecut la sud de Dunăre, până la 27 august 1877, trupele

⁹ Dimitrie R. Rosetti, *Dicționarul contemporanilor*, ediția a I-a, București, Editura Lito-Tipografiei „Popularea”, 1897, p. 11.

¹⁰ Constantin Ispas, *op. cit.*, p. 51.

¹¹ *Ibidem*.

¹² *Ibidem*.

¹³ Dimitrie R. Rosetti, *op. cit.*, p. 11.

¹⁴ Constantin Ispas, *op. cit.*, p. 51.

¹⁵ *Ibidem*, p. 52.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ Dumitru-Valentin Pătrașcu, *Dobrogea. Evoluția administrativă (1878 - 1913)*, Iași, Editura Institutului European, 2014, p. 72.

¹⁸ Constantin Ispas, *op. cit.*, p. 52.

Diviziei a III-a, aflate sub comanda generalului Gheorghe Anghelescu, au asigurat afluirea spre Plevna¹⁹.

În ziua de 30 august 1877, la ora 15⁰⁰, trupele Diviziei a III-a Infanterie, împreună cu trupele Diviziei a IV-a Infanterie, comandate de către generalul Gheorghe Anghelescu, declanșează atacul asupra Plevnei, pornind de pe pozițiile înaintate pe care le ocupaseră pe malul râului Bucov.²⁰

După capitularea Plevnei, la 28 noiembrie 1877, generalul Gheorghe Anghelescu a fost numit comandant al Diviziei a IV-a Infanterie, primind misiunea de a încercui și asedia cetatea Vidin.²¹ Ulterior, la 1 decembrie 1877, generalul Gheorghe Anghelescu a fost avansat la gradul de general de brigadă.²²

La 12 ianuarie 1878, Divizia a IV-a Infanterie a ocupat fortificația otomană de la Tatargic, precum și Novo Selo, facilitând astfel încercuirea Vidinului de către armata română²³. După încheierea armistițiului, trupele comandate de către generalul Gheorghe Anghelescu au ocupat cetățile Vidin și Belogradic.

La 5 august 1878 a luat ființă la Pitești, sub comanda generalului Gheorghe Anghelescu, Divizia Activă, unitate a armatei române ce urma să intre în Dobrogea, teritoriu cedat României ca urmare a prevederilor Tratatului de Pace de la Berlin. Aceasta era compusă din următoarele unități: Batalionul 4 Vânători, Regimentele 4, 5 și 7 de Linie, Regimentul 2 Roșiori, Regimentul 1 Artilerie, Compania a 2-a de Geniu, Escadronul 2 Tren, o secție de infirmerie și ambulanța divizionară.²⁴

Divizia Activă, comandată de către generalul Gheorghe Anghelescu, a luat parte la 8 octombrie 1878 la intrarea triumfală a Armatei Române în București, ulterior având misiunea de a se deplasa spre Brăila, unde a ajuns la 24 octombrie 1878.²⁵

La 14/27 noiembrie 1878 Divizia Activă, comandată de către generalul Gheorghe Anghelescu, a trecut Dunărea în Dobrogea pe un pod de vase, într-o atmosferă festivă. În seara de 13 noiembrie 1878 Domnitorul României, Carol de Hohenzollern-Sigmaringen, însoțit de

¹⁹ *Ibidem*; Dumitru-Valentin Pătrașcu, *op. cit.*, p. 72.

²⁰ Constantin Ispas, *op. cit.*, p. 52.

²¹ *Ibidem*; Dumitru-Valentin Pătrașcu, *op. cit.*, p. 72.

²² Constantin Ispas, *op. cit.*, p. 52.

²³ *Ibidem*

²⁴ Dumitru-Valentin Pătrașcu, *op. cit.*, p. 72; Idem, *Generalul de Divizie Gheorghe Anghelescu (1839-1915) – comandantul Diviziei Active*, în „Litua. Studii și cercetări”, nr. XVIII, Târgu-Jiu, 2016, p. 515-519.

²⁵ Idem, *Dobrogea. Evoluția administrativă...*, p. 72.

suita sa militară, s-a deplasat cu un tren special de la București spre Brăila, ajungând în orașul dunărean la 14 noiembrie 1878, la ora 9⁰⁰ dimineața.²⁶

După primirea oficială, Carol I a trecut în revistă trupele de operațiuni compuse din Regimentele 4, 5 și 7 Infanterie, un regiment de Artilerie și Regimentul 2 Roșiori, aflate sub comanda generalului Gheorghe Anghelescu, după care a dat citire unei proclamații către armata română.²⁷ După citirea proclamației, Episcopul Melchisedec al Dunării de Jos a celebrat un Te Deum.²⁸

Ulterior, Domnitorul Carol I, aflat în fruntea trupelor, s-a îndreptat spre centrul orașului, unde a avut loc defilarea în onoarea sa. Odată încheiată defilarea, trupele s-au îndreptat spre portul orașului Brăila, unde fusese ridicat un arc de triumf în cinstea solemnității unirii Dobrogei cu România.²⁹

La ora 12⁰⁰ Domnitorul Carol I s-a îmbarcat pe iahtul „Ștefan cel Mare”, însoțit de Ion C. Brătianu, primul-ministru al României, de Episcopul Melchisedec al Dunării de Jos și de reprezentanți ai autorităților civile.³⁰

La ora 13⁰⁰ au trecut Dunărea un detașament de Roșiori, o companie de Vânători, o baterie de Artilerie și Regimentul 5 Infanterie de Linie. În momentul debarcării în Dobrogea, atât Domnitorul Carol I, cât și trupele române au fost întâmpinați cu urale de bucurie de localnicii prezenți la festivitate.³¹ Fanfara militară a intonat imnul național, după care Episcopul Melchisedec al Dunării de Jos a binecuvântat noul pământ românesc revenit la țară.³²

La 14 noiembrie 1878 generalul Gheorghe Anghelescu, însoțit de Statul Major al Diviziei a III-a Infanterie, a sosit în portul Tulcea la bordul vasului „Ștefan cel Mare”. La debarcare, generalul Gheorghe Anghelescu a fost primit cu onoruri de guvernatorul rus al Dobrogei. În după-amiaza aceleiași zile au sosit în portul Tulcea și vasele „Arpod Foscolo” și „România”, precum și 16 șlepuri ce transportau trupe ale

²⁶ *Ibidem.*

²⁷ *Ibidem*, p. 73.

²⁸ *Ibidem.*

²⁹ *Ibidem.*

³⁰ Romulus Seișanu, *Dobrogea, Gurile Dunării și Insula Șerpilor. Schiță monografică. Studii și Documente*, București, Editura Ziarului „Universul”, 1928, p. 189.

³¹ Dumitru-Valentin Pătrașcu, *Dobrogea. Evoluția administrativă...*, p. 73.

³² *Ibidem.*

Regimentului 7 Infanterie, trei baterii de artilerie și două escadroane de cavalerie.³³

Ceremonia intrării trupelor române în Tulcea s-a desfășurat începând cu ora 15⁰⁰ a zilei de 14 noiembrie 1878. În fruntea trupelor s-a aflat generalul Gheorghe Anghelescu, însoțit de Statul Major, coloana fiind compusă din: Regimentul 7 Infanterie, comandat de către colonelul Grigore Cantilli, batalioanele comandate de către maiorii Pega și Jipa, trei baterii de artilerie și un escadron de roșiori. Comandantul trupelor române, generalul Gheorghe Anghelescu, a fost primit cu pâine și sare de Costache Boambă, cel mai în vârstă dintre fruntașii comunității românești din Tulcea.³⁴

Inițial, Divizia Activă a avut comandamentul la Tulcea, însă odată cu adoptarea Înalțului Decret nr. 373 din 22 februarie 1879, prin care era înființată Divizia Activă „Dobrogea”, unitate aflată tot sub comanda generalului Gheorghe Anghelescu, comandamentul acesteia avea să fie mutat la Constanța.

În perioada 25 ianuarie - 1 august 1882, generalul Gheorghe Anghelescu a fost ministru de Război în guvernul liberal condus de către Ion C. Brătianu, preluând portofoliul chiar de la primul-ministru, care fusese *ad-interim* la Ministerul de Război.³⁵

Ulterior, între 1882 și 1885, generalul a fost senator liberal în parlamentul României. Concomitent cu activitatea sa parlamentară, începând cu 1883, generalul Gheorghe Anghelescu a fost numit comandant al Corpului I Armată. Activitatea sa de militar avea să se încheie în 1894, ca urmare a punerii sale în indisponibilitate, la vârsta de 55 de ani.³⁶

Generalul Gheorghe Anghelescu a fost căsătorit cu Elena Părăianu, descendentă a unei ilustre familii boierești din județul Gorj, familie care l-a dat pe primul președinte al Consiliului Județean Gorj, Zamfir Părăianu, și din rândurile căreia avea să se remarce căpitanul și poetul Emanoil Părăianu³⁷, cel care a donat în 1916, prin testament, Ministerului de Război, casa sa situată în centrul orașului Târgu-Jiu, clădire care adăpostește astăzi Cercul Militar Județean Gorj.

³³ *Ibidem*.

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ Stelian Neagoe, *Istoria guvernelor României de la începuturi până în zilele noastre*, București, Editura Machiavelli, 1999, p. 58.

³⁶ Dimitrie R. Rosetti, *op. cit.*, p. 11.

³⁷ Daniela-Liliana Pătrașcu, *100 de ani de la trecerea în neființă a poetului Emanoil Părăianu (1860-1916)*, în „Litua. Studii și cercetări”, nr. XVIII, Târgu-Jiu, 2016, pp. 501-514.

Pentru calitățile de comandant de care a dat dovadă în timpul Războiului de Independență a României, generalul Gheorghe Anghelescu a fost decorat cu: Ordinul „Steaua României”, în grad de Comandor, medalia „Virtutea Militară”, în aur, medalia „Trecerea Dunării”, medalia „Apărătorii Independenței”, Ordinul rus „Sf. Vladimir”, clasa a IV-a, și ordinul rus „Sfânta Ana”³⁸.

Generalul Gheorghe Anghelescu a scris lucrarea memorialistică intitulată *Amintiri din viață. Memorii*, lucrare ce se referă, în mare parte, la participarea sa pe fronturile Războiului de Independență a României.

Și-a petrecut ultima parte a vieții în orașul Târgu-Jiu, unde locuia împreună cu soția sa, Elena, într-o casă situată pe strada Unirii, la numărul 140, fapt ce reiese din actul de deces eliberat la 3 aprilie 1915 și semnat de primarul orașului Târgu-Jiu, Constantin Bălănescu.³⁹

Din cuprinsul actului de deces reiese faptul că „în ziua întâi ale prezentei luni, la ceasurile nouă după amiază a încetat din viață la casa din strada Unirea, nr. 140, domnul General Gheorghe I. Anghelescu, în vârstă de șaptezeci și șase, de profesiune funcționar, născut în comuna București, Județul Ilfov, căsătorit cu doamna Elena Anghelescu, născută Părăianu, domiciliat în comuna București, strada Sculpturii, nr. 28, fiu al decedaților Ion Anghelescu și Elena”.⁴⁰

După deces, trupul generalului a fost transportat la București, fiind înhumat în cimitirul Bellu ortodox, la mormântul generalului Gheorghe Anghelescu fiind amplasat ulterior un bust realizat de sculptorul Frederic Storck.⁴¹

Este demn de menționat faptul că fratele generalului Gheorghe Anghelescu, Alexandru Anghelescu, absolvent al Școlii Militare de Ofițeri din București în 1856⁴², a participat la mișcarea antidinastică din 1870, cunoscută sub denumirea de „Republica de la Ploiești”, motiv pentru care avea să fie judecat și, în cele din urmă, achitat de către Tribunalul din Târgoviște⁴³.

Avansat la gradul de colonel la 1 ianuarie 1871⁴⁴, Alexandru Anghelescu avea să fie numit la 1 iulie 1877⁴⁵ la comanda Diviziei a 2-a

³⁸ Constantin Ispas, *op. cit.*, p. 53.

³⁹ S.J.A.N. Gorj, Registrul Stării Civile pentru morți al orașului Târgu-Jiu pe anul 1915, f. 49r

⁴⁰ *Ibidem*.

⁴¹ Vezi Paul Filip, *Bellu, Panteon Național*, ediția a II-a, București, 2001.

⁴² Constantin Ispas, *op. cit.*, p. 45.

⁴³ *Ibidem*.

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ *Ibidem*, p. 46.

Infanterie, ulterior, la 20 iulie 1877, preluând comanda Diviziei a 4-a Infanterie, mare unitate care a participat la luptele pentru cucerirea Plevnei. Astfel, la 30 august 1877, trupele comandate de către colonelul Alexandru Anghelescu au atacat cu un eroism de nedescris reduta „Grivița 1”, pe care au cucerit-o după patru atacuri succesive.⁴⁶

Ca urmare a eșecului atacului dat în cursul zilei de 7 octombrie 1877 asupra redutei „Grivița 2”, colonelul Alexandru Anghelescu este înlocuit la comanda Diviziei a 4-a Infanterie cu generalul D. Racoviță și numit, la 14 octombrie 1877, în funcția de comandant al artileriei Armatei de Observație din zona Calafat.⁴⁷

După încheierea Războiului de Independență, Alexandru Anghelescu a fost avansat la gradul de general de divizie, în perioada 21 februarie 1886 - 5 noiembrie 1887 girând funcția de ministru de Război, după care a fost numit comandant al Corpului 3 Armată, poziție pe care a ocupat-o până la 8 februarie 1888.

Prin Înaltul Decret Regal nr. 3793 din 21 decembrie 1888, generalului de divizie Alexandru Anghelescu i s-a retras gradul și a fost șters din controalele armatei, iar instanța judecătorească l-a condamnat, în data de 7 decembrie 1888, la 3 luni de închisoare corecțională.

În concluzie, generalul de divizie Gheorghe Anghelescu, alături de fratele său, Alexandru Anghelescu, au fost comandanți ai Armatei Române în perioada Războiului de Independență, având o contribuție importantă la victoriile militare ale trupelor române în luptele de la Plevna, Vidin, Belogradcic, Smârdan, Grivița I și II, generalul Gheorghe Anghelescu fiind primul comandant al Diviziei Active, unitate a Armatei Române înființată în vara 1878, ce avea să fie prima forță armată românească ce a intrat în Dobrogea la 14 noiembrie 1878.

ANEXĂ

Certificatul de deces eliberat de Primăria orașului Târgu-Jiu, la 3 aprilie 1915, ca urmare a încetării din viață a generalului Gheorghe Anghelescu (1839 - 1915).

"No. 94

Act de moarte din anul una mie nouă sute cincisprezece, luna aprilie, ziua trei, orele unsprezece înainte de amiază.

⁴⁶ *Ibidem*, p. 47.

⁴⁷ *Ibidem*, p. 47.

În ziua întâi ale prezentei luni, la ceasurile nouă după amiază a încetat din viață la casa din strada Unirea, no. 140, Dnul General Gheorghe I. Anghelescu, în vârstă de șaptezeci și șase, de profesiune funcționar, născut în comuna București, strada Sculpturii, no. 28, fiu al decedaților Ion Anghelescu și Elena.

Moartea a fost verificată de Dnul Medic M. Ciuceanu, care a laborat certificatul cu no. 62 de la întâi aprilie curent.

Această declarațiune ne-a fost făcută de următorii martori: Dnul Ștefan Dobrițescu, de ani cincizeci și șase, de profesiune funcționar, domiciliat în comuna Târgu-Jiu, strada Mircea Basarab, no. 18, și Dnul Petre I. Hobeanu, de ani patruzeci și patru, de profesiune funcționar, domiciliat în comuna Târgu-Jiu, strada Victoriei, no. 18, care, după ce le-am citit acest act, l-au subscris împreună cu noi, C. Bălănescu, primar și ofițer de stare civilă al comunei Târgu-Jiu.

Martori Ștefan Dobrițescu
P. I. Hobeanu
Ofițer al Stării Civile, C. Bălănescu"

Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Gorj, Registrul Stării Civile pentru morți al orașului Târgu-Jiu pe anul 1915, f. 49r.

Fig. 1- Generalul Gheorghe Anghelescu
(1839 - 1915)

Fig. 2 -Bustul generalului Gheorghe Anghelescu amplasat în cimitirul Bellu**

** Apud Paul Filip, *Bellu Panteon Național*, ediția a II-a, București, 2001.

Fig. 3 - Intrarea triumfală a armatei române în București pe Podul Mogoșoaiei, care, de la acea dată, 8 octombrie 1878, s-a numit Calea Victoriei.

Fig. 4 - Intrarea triumfală a armatei române în Dobrogea (14 noiembrie 1878)

GENERAL GHEORGHE ANGHELESCU. 140 YEARS SINCE THE ENTRY OF THE ACTIVE DIVISION IN DOBRUJA

Abstract

A graduate of the Military School from Bucharest, Gheorghe Anghelescu, from Gorj county, passed through all steps of a military career until he became a General and he was also the Minister of War for a short time. He proved his military capacity during the siege of Plevna, in the Russian-Romanian-Turkish War of 1877-1878 (the Romanian War of Independence, in Romanian historiography), as he acted bravely when he was commander of the 3rd Romanian Infantry Division. Shortly afterwards, as commander of the 4th Romanian Infantry Division, he encircled and besieged the stronghold of Vidin.

After the Romanian War of Independence, Gheorghe Anghelescu became the commander of the Active Division which, on October 8, 1878, was part of the Romanian Army triumphant march in Bucharest. Later, the Active Division was deployed at the town of Brăila, from where, on November 14, 1878, crossed Danube in Dobruja and reached the town of Tulcea, in the presence of the Romanian Army commander-in-chief, Carol I (Charles I) of Hohenzollern-Sigmaringen.

Keywords: Plevna, the Romanian War of Independence, Dobruja, the Active Division, Tulcea.